

ובחרת בחיים

גיליון שבועי במשנת מרן האור החיים הק' זיע"א

באור החיים תולדות רבנו הק'

פרק שביעי: רבינו בסאלי האותיות שאלוני...

ומסופר על רבינו, כי פעם אחת ניגש אליו אחד מתלמידי החכמים שבעירו וביקש את תמיכתו, שכן קשה היה מצבו והוא נזקק אל הצדקה. הסכים רבינו חיים לסייע בידו, אבל, אולי כי רצה לתהות על קנקנו עד כמה יד תלמודו מגעת, התנה עמו תנאי קודם למעשה.

"אמור נא לי", אמר לו רבינו בנועם, היכן מצינו בתנ"ך מילום שיש בהן צמדי אותיות הסמוכות זו לזו, שני אלפ"ן במילה אחת ושני בית"ן וכן הלאה.

נענה אותו תלמיד חכם שרב היה כוחו בתורה, ואמר לרבינו כי יעמוד בבחינה; ואף הקדים לומר, כי כל האותיות מופיעות בצורה זאת בתנ"ך, מלבד האות עי"ן.

והוא התחיל לומר את הפסוקים כסדר האותיות: ומקללך אאור, בשבתך בביתך, ועשית מעקה לגגך, דדו או בן דדו יגאלנו, וישכב במקום ההוא, וזי העמודים, על מזוזת ביתך, חח ונזם, והיו לטטפות, ובחרת בחיים, ככל היוצא מפיו יעשה, וללוי אמר, ממלכת כהנים, ושננתם לבניך, ויסעו מרעמסס, חפף עליו כל היום, בחצירות על עולותיכם, חלקת מחקק ספון, וימררו את חייהם, שש משזר...

ומשהגיע לאות ת' נעצר ואמר לרבינו: "יתן לי כבודו את שהבטיח לי ואז אומר לו את האות ת'".

רוותה נפשו של רבינו נחת מתלמיד חכם מופלג ושנון זה, והוא הוציא סכום כסף הגון ונתן לו ברוח נדיבה. משקיבל אותו תלמיד חכם את נתינתו של רבינו, שב ונענה: "על האות ת' נאמר: 'נתן נתן לו'... משמע ששתי נתינות המה. תן לו, וחזור ותן...".

חיוך רחב התפשט על פניו הקדושות של רבינו, והוא אכן הכפיל לו את מתנתו.

הגלות

מנהג עשה לו רבינו בתוך עסקי הצדקה הרבים בהם עסק בסאלי, ובכל מקום אליו נקלע. מדי ערב שבת, היה נותן לתלמידי החכמים שבעירו, את צרכי השבת. בין יתר המצרכים היה רבינו נותן להם בשר בהמה לכבוד שבת.

ויהי היום, פרצה מגפה בבקר ובצאן ועשתה בהם שמות, וכמעט שלא נמצאה בהמה כשרה למהדרין, שלא נטרפה ושאינ בה חשש ופקפוק של סירכא. מחירי הבשר האמירו בתלילות, ורבים משכו ידם מקנותו עד יעבור זעם.

רבינו לא אבה לוותר על מנהגו, והורה לשחוט לו עגל, כדי שיוכל לחלק את בשרו לתלמידי החכמים שבסאלי. לשמחתו נמצא העגל כשר, ורבינו חילק את בשרו כמידי שבוע. איהכי והכי, נכנס לבית רבינו אחד מעשירי העיר, שלא מצא בשר כשר בחנויות, וביקש מרבינו כי ימכור לו חתיכת בשר עגל בכסף מלא.

פניני אור החיים

'כי הכל עבדיך'

שפטים וְשֹׁטְרִים תִּתֵּן לָךְ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לְשִׁבְטֶיךָ וְשָׁפְטוּ אֶת הָעָם מִשְׁפָּט צֶדֶק: (דברים טז יז)

שופטים וְשֹׁטְרִים תִּתֵּן לָךְ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ.

אדם צריך לחיות עם עול ומשטר, מצוה למנות שופטים ושוטרים 'בכל שערך', בכל שבט ובכל עיר. מרותו של השופט ומרדותו של השוטר יהיו מוטלים על כולם.

האמנם על כולם?

והרי יש את הממנים עצמם, אלה שממנים את השוטרים ואת השופטים. האם הם יהיו פטורים מעולו של שופט ושוטר?

אומר האור החיים הקדוש: זו ההדגשה והתוספת 'ותן לך'. והרי יכול היה להיות כתוב 'שופטים ושוטרים תתן בכל שערך'. באה התורה ומוסיפה מילה, תתן לך, אתה, הממנה את השופטים ואת השוטרים, תתן גם לך שופט ושוטר בכל שערך.

אי אפשר לחיות ללא עול ופיקוח, ללא השגחה ועול מלכות שמים.

צדק צדק תרדוף

צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדֹּף לְמַעַן תִּתִּיחַ וְיִרְשָׁתָּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ: (דברים טז כ)

צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדֹּף.

מה קורה אם יש בעיר שני אנשים מופלגים בחכמה וראויים לשאת במינוי הדיינות, אך יש שנים נוספים שהם ראויים יותר מהראשונים. במקרה כזה יכול האדם לומר לעצמו, והרי הראשונים גם הם ראויים למשרה הרמה, ומה לי לחפש אחרי הראויים ביותר, בפרט אם יש טרחה בכך.

מבאר האור החיים הקדוש ואומר: לפיכך כופלת התורה ואומרת - צדק צדק תרדוף, עליך לרדוף אחרי הדבר שהוא הצדק ביותר.

נכון שהראשונים ראויים, אך מכיוון שאלו יותר ראויים, לך אחריהם.

עליו לחתור לדרגת הצדק הגבוהה ביותר המתאפשרת לנו. אם הנסיבות מאפשרות לנו לעלות דרגה נוספת, עליו לעלות בה.

צא ולמד

ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך מן המקום שהוא אשר יבחר ה' ושמרת לעשות ככל אשר יורוך: (דברים יז)

ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך.

מדייק האור החיים הקדוש ואומר: לא רק את המקרה הספציפי הזה שאמרו לך עליך לשמוע. אלא גם דברים הנלמדים מתוכם עליך לשמוע ולציית.

לא כתוב כאן ועשית 'את הדבר' אשר יגידו לך. אלא **על פי הדבר** אשר יגידו לך, כלומר גם משפטים אחרים המסתעפים על פי זה, עליך לשמוע.

כך דרכה של תורה, להלמד דבר מתוך דבר.

הולך בתום ישכון בטח

תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ: (דברים יח ג)

לפני האיסור ללכת אל קוסמים ומכשפים ושואלים באוב למיניהם, מקדימה התורה ואומרת:

'תמים תהיה עם ה' אלוהיך'.

את הקשר בין 'תמים תהיה' לבין האיסור לשאול את מגידי העתידות, מבאר האור החיים הקדוש, במבטו הוך.

כל מעלתם המדומה של מגידי העתידות, הקוסמים והמנחשים, היא האפשרות לדעת את העתידות, כדי לקדם את פני הרעה ככל הניתן.

התשובה הניצחת כנגד אלו היא: תמים תהיה עם ה' אלוהיך.

אם תהיה עם ה', לא יחסר לך כלום - תמים ומושלם תהיה.

גם דברים שבדרך הטבע עתידים לבוא על האדם, אם לבו שלם עם ה', הוא יצלח מהם. הדוגמה הטובה ביותר היא אברהם אבינו, שאפילו שהמלך הראה עליו שלא יוליד, התהפך המלך וילד.

לפי זה המילה 'תהיה' נקראת עם תחילתו של הפסוק וגם עם סופו.

'תמים תהיה' - אם 'תהיה עם ה'.

מלחמת היצר

כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה עַל אִיבְךָ וְרֵאִיתָ סוֹס וְרֶכֶב עִם רֶב מִמֶּךָ לֹא תִירָא מֵהֶם כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ הַמַּעֲלֶךְ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: (דברים כא א)

המלחמה הגדולה והחשובה ביותר, היא מלחמת האדם עם יצרו. מלחמה קשה ומורכבת.

האור החיים הקדוש מגדיר את שני הקשיים העיקריים העומדים לפני האדם במלחמה קשה זו.

הקושי הראשון הוא חוסר המיומנות. היצר מגיע עם תבסוסים, מצויד וחמוש היטב - סוס מוכן ליום מלחמה. היצר מיומן והאדם לא.

המשך בעמוד ג'

ספיר ויהלום פניני מוסר ויראת שמים בפרשה

פתחו לי פתח

העיניים נישאות אל על, מביטות בהשתאות במבנה האימתני העשוי לוחות לוחות של זכוכית וביניהם קורות מתכת במשקל טונות. העיניים מרפדים את הקומות העליונות, מלטפים ברכות את מרום הבנין. המבט עולה עוד, ועוד, מטפס עם מתאר הבנין ומנסות להשיג את גובהו העצום ואולי אפילו להביט בראשו, אך הגובה הבלתי נתפס בלתי נגמר.

אלף קומות, לא פחות. גורד שחקים במלוא מובן המילה.

קולו של כרוז מלכותי קוטע את רצף המחשבות, מזמן את כלל תושבי הבירה אל הכיכר המרכזית ומיידע אותם כי בפיו חדשות מסעירות, משמחות ושמא זו אף זו.

'הקשיבו הקשיבו!' זה התחיל כמו קלישה מצועצעת אך עד מהרה הבינו המתקבלים כי לא הפעם. ההכרזה הנוכחית אכן הפתיעה והכתה בתדהמה את באי הכיכר, התרגשות סמיכה הזדחלה במעלה גבם והם האזינו לכל מילה בשקיקה.

'רואים אתם את החבל המשתלשל מקומתו העליונה של הבנין?' הצביע כלפי מעלה בתנועה רבת משמעות, 'הנני להכריז בשם המלך, כי כל אדם שיטפס במעלה החבל עד לראש גורד השחקים...' וכאן בא פירוט ארוך של הטבות חלומיות בכל מישורי החיים, פרסים יקרי ערך ועוד כהנה וכהנה, מתת ידו הנדיבה של המלך.

'רגע' היה מי שהעז לתהות בקול, חרדה בקולו, המלך לא באמת מתכוון... שנטפס - לשם?!

הנהון נמרץ הבהיר לו כי אכן כך. זו היתה כוונת המשורר, ללא מקום לפרשנות.

כל ציבור מורכב מאמיצים ופחדנים, זהירים וגם פזיזים, והציבור בעיר הבירה לא היה שונה בענין זה. גם כאן, מרבית הנוכחים משכו בכתיפיהם והעדיפו לשמור על מתנת החיים, תוך ויתור על מנועמים שונים שייתכן ולא יזכו לממש בגלגול הנוכחי. אחרים, מעטים מני רבים, בחרו לנסות ונואשו כעבור כמה קומות. החבל התברר כחלקלק ולח, הרוחות תרמו את חלקן והמשימה נראתה מאתגרת מרגע לרגע.

רק אדם אחד נותר, נלחם על כל מטר ונחוש להשלים את המשימה.

קומה ועוד אחת, כמה מטרים ואחריהם עוד כמה. בקושי, במאמץ וכשרוחות זעף מכות בו ומטלטלות אותו כעלה נידף, החבל נשמט מידיו לא אחת והוא המשיך להילחם, אחז בו שוב ושוב והוכיח כי הוא קרוץ מחומר שונה.

מבט קצר למטה עורר בו חלחלה, אך הוא עצם עיניו והמשיך. קובר אי שם בירכתי המוח מחשבות הגיוניות שהורו לו להרפות מהמשימה הבלתי אפשרית. מבט נוסף, והפעם כלפי מעלה, הבהיר לו כי נותרו לו תשע מאות ושמונים קומות, הוא כמעט התייאש, אך לא.

משיכה נוספת בחבל, כמה נשימות עמוקות, והוא ממשיך.

קומה מצטרפת לקומה, וכך כעבור שעה נוספת, ארוכה ומאתגרת, הוא מצא את עצמו נאחז בסורגי הקומה השלושים ומתנשף בדיוק כמו אדם במצבו.

זהו. הוא לא יכול יותר. לא מסוגל.

מחשבותיו התערפלו, כוכבים ריצדו מול עיניו וידי הסדוקות ממאמץ החלו לאבד את אחיזתן. בהחלט נראה היה כי סוף הסיפור הגיע, ולא בהכרח סוף טוב.

גופו החל להישאב מטה, ואז זה קרה.

משק כנפיים נשמע קרוב, מאד קרוב, ורגע לאחר מכן הוא הרגיש יציב ונינוח, נישא בנעימים על גבו של נשר קל מעוף שהטיס אותו הישר אל על, לקומה האלף. שם המתין לו המלך, חיך רחב על שפתיו וסביבו פזורות עשרות אריות-מתנה מזהבות ועטופות בכל הצבעים והגדלים האפשריים.

כשוך ההתרגשות שחרר אותו המלך לדרכו, ואת הירידה הוא כבר עשה באמצעות מעלית משוכללת שהובילה אותו בתוך שניות אל קומת הכניסה. שם המתין לו גדוד עיתונאים ושאלה אחת בפי כולם: 'איך היית מסוגל?'

תשובתו הדהדה ברמקולים, מחכימה את שאר באי הכיכר ואת אזרחי הממלכה בכלל. 'אכן, לא יכולתי לעשות זאת. אולם ידעתי כי אם המלך ציוה על כך - אין ספק שהדבר אפשרי. לא שאני מבין כיצד, אך אם זה הציווי - יש דרך לבצע זאת! בכך לא היה לי ספק.'

משל נפלא ומתוק זה, אשר מקורו בספר 'משפט צדק', ממחיש היטב כי כל יהודי, בכל מצב ועם הכלים שנמסרו לו משמים, יש בכוחו לעשות את רצון ה' יתברך, ולא משנה עד כמה זה נראה מאתגר או אפילו בלתי אפשרי.

"כִּי תִקְרַב אֶל עִיר לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ" מורה לנו התורה הקדושה בפרשתנו (ד. כ.), **"וְיִקְרָאתָ אֵלֶיהָ לְשָׁלוֹם"**. רבינו 'האור החיים' הקדוש זיע"א מאריך ומבאר את הפסוק, כמו גם את הפסוקים שאחריו, תוך התייחסות לנשמה היתירה אותה שולח הקב"ה לאדם - למען תת בו כח שיוכל לעמוד במלחמת היצר.

נחבונם במציאות ולא נכחד.

היצר הרע הינו מלאך. עם יכולות וכוחות של מלאך, והעובדה שהוא מכונה 'מלך זקן וכסיל' אין בה כדי להעיד על רפיסות כח או חולשה כלשהי. בל נטעה.

בדרך הטבע אין כלל אפשרות לנצח ולהביס אותו, לא בקרב בודד ועל אחת כמה וכמה במערכה הכללית הניתשת בינו לבין האדם במשך שבועים או שבועות שנות חייו. בכך משול היצר לאותו מבנה רם המתנשא למלוא אלף קומותיו וכמו לועג לכל המנסה לטפס עליו, לכבוש את פסגתו.

אלא שכאן טמון הסוד הגדול.

שם, במרום המגדל המאיים, ממתיין הקב"ה ומצפה לאדם שיעשה את שלו, שיוכיח כי הוא נחוש לקיים את רצונו ולכבוש את העיר. נכון שאין בכוחו לעשות זאת, אמת שיכולותיו מוגבלות, אולם הניסיון כשלעצמו שווה זהב!

ואז, בדיוק בנקודה בה אין האדם מסוגל יותר, באמת ובתמים, להתקדם בכוחות עצמו אולם לאחר שפתח מעצמו פתח כחודו של מחט, פותח לו הקב"ה פתח כפחו של אולם, מנשא ומרומם אותו עד למדרגות העליונות ביותר.

אך תנאי בסיסי יש כאן.

כך אמר ה'שרף הקדוש מקאצק' זיע"א: 'נכון שנדרש מהאדם רק פתח, אך על הפתח להיות **כפתחו של מחט**'. נוקב, חודר, רציני. על המאמץ להיות כנה, משמעותי, ורק אז באה אתערותא דלעילא ומרוממת את האדם לפסגת ההשגה.

כמו שסיפר הגאון רבי ברוך שמעון שניאורסון זצ"ל, ראש ישיבת 'כוכב מיעקב' טשעביץ' (דביי

המוצנע' עמוד נד):

חסיד היה לו למגיד הקדוש מקוויניץ זיע"א, איש פשוט, שהיה לו קונדיטוריה, הוא היה אופה כעכים ולחמים, ומזה היה מתפרנס.

שאל החסיד את המגיד מקוויניץ: במה אני יכול לעבוד את השם?

ענה לו המגיד הקדוש: אתה לא צריך להוסיף שום דבר, רק תמשיך לעבוד כמו עד היום, תעשה מה שעשית עד עכשיו, אבל תוסיף בזה חיות ויידישקייט. הרי בין כך אתה אופה לחמים, אז במקום לחשוב על הפרנסה שלך, תכוון בכל פעם שאתה מכניס לחם לתנור, בכל פעם שאתה מכין בצק, בכל פעולה ופעולה, תחשוב הנה ברוך השם הקב"ה זיכה אותי לאפות לחמים בשביל יהודים כדי להחיות את נפשם.

אם תחשוב כך כל הזמן, תתעלה במעלות מעלה ועוד מעלה. מתכוונים לשם שמים, ונפתחים שערים של אולמות, שערי שמים.

והרה"ק ה'פני מנחם' מגור זיע"א, במשא הספד אותו נשא על המשגיח הנודע הגה"ח רבי גדיל אייזר זצ"ל במלאת השלשים לפטירתו, אמר את הדברים הבאים: **הרב אברהם מוקטובסקי** ז"ל, אמר לי בשם אבי [הרה"ק ה'אמרי אמת']

זיע"א, הסבר על מאמר ה'חיד"א' 'אין לך דבר העמד בפני הרצון', ותמוה, שהרי הרבה פעמים נאנס אדם ואינו יכול לעשות רצונו, וכמו שנאמר (ברכות א.) 'חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשה', ועוד כיוצא בזה. ואמר אבי זיע"א, שהכונה ההפך, 'אין לך דבר העמד בפני הרצון', הינו, לרצות אפשר תמיד, אין שום דבר שמעכב את הרצון, ולכן אומרים לאדם: ניחא, לא יכלת לעשות, אולם מדוע לפחות לא רצית, הרי גם רבי חנינא בן דוסא לא יכול היה לעשות, אולם הוא לפחות רצה. וכשרוצים באמת מכל הלב מסייעים משמים. אלא מה, היצר הרע אינו נותן לרצות, שוב עומד האנכי

הקושי הנוסף טמון בתרבות גוף האדם, שבטבעו מושך אותו למטה, עד כי יבוא לגנוב ולגזול, להתנאות ולאכול כל אשר תאוה נפשו. תרבות הגוף היא העומדת בדרכו לא לקיים מצוות ולהיכשל בעבירות חזו. שלא לדבר אחרי שנכשל האדם, אז לגמרי מאיים יצרו להשתלט עליו.

וכך מפרש האור החיים את הפסוק:

כִּי תֵצֵא מִלְחָמָה עַל אוֹיֵבְךָ – זו המלחמה הגדולה של האדם עם יצרו.

וְרֵאִיתָ סוֹס וְרֹכֵב – הם שני המפריעים העיקריים שמנינו. 'סוס' הוא מיומנות היצר. 'רוכב' הוא תרבות הגוף.

אל מול החשש הגדול הזה, באה התורה ואומרת: **לֹא תִירָא מֹהֶם**. ומדוע, **כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ**.

נכון שלבדך אינך מסוגל לעמוד במלחמה זו, אבל כאן יכול תוכל לעצ, **כִּי ה' עִמָּךְ**, וכאשר בא האדם להיטהר, ימין ה' פשוטה לקבלו, ולסייע להכניע את יצרו.

הבא להיטהר מסייעים אותו.

תכסיסי מלחמה

כִּי תִקְרַב אֶל עִיר לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ וְקִרְאתָ אֵלֶיהָ לְשָׁלוֹם: וְהָיָה אִם שָׁלוֹם תַּעֲנֶנּוּ וּפָתַחָהּ לָךְ וְהָיָה כָּל הָעָם הַנִּמְצָא בָּהּ יִהְיוּ לָךְ לְמַסַּע וְעָבְדוּךָ: וְאִם לֹא תִשְׁלַח עִמָּךְ וְעִשְׂתָּהּ עִמָּךְ מִלְחָמָה וְצָרְתָּ עָלֶיהָ: (דברים כ-יב)

את כל עניין המלחמה האמורה כאן, לומד האור החיים הקדוש כרמו על המלחמה הגדולה – מלחמת היצר.

את תכסיסי המלחמה המנויים כאן, עלינו להעתיקם למלחמת היצר.

המאבק הוא על גוף האדם הנקרא בספר קהלת "עיר קטנה".

כִּי תִקְרַב אֶל עִיר:

הדרך הראשונה היא דרך השלום. לא לצאת מיד למלחמה, ברגע אחד ובקיצוניות.

יאמר האדם ליצרו, מה התכלית לחשוב רק על העולם הזה ומענימיו. האם שווה ליהנות כאן ולהגיע לעולם הבא בידיים ריקות חלילה! הבה נעשה שלום. גם עולם הזה, גם עולם הבא. אזרח מאיסורים, אעשה מצוות, ואשתדל להרוויח גם בעולם הזה וגם בעולם הבא. עושים שלום. לטובת כולם. הגוף והנשמה.

אבל אם הגוף לא משתף פעולה, או לפעמים גרוע מכך, שאחרי ההתחזקות באה נפילה כואבת, במקרה כזה אין ברירה **וְעִשְׂתָּהּ עִמָּךְ מִלְחָמָה**, צריך ללכת בכל הכוח, לאסור על עצמו גם דברים המותרים, לכתוב לפני ה', להתעצם בכל דרך להתיש את כח היצר.

וכשאדם נלחם, מובטח הוא **וְנִתְּנָה ה' אֱלֹהֶיךָ בְיָדְךָ**, ויכנע שונאך, היצר הרע, בידך, ותשוב להתקרב לה'.

לשקר ולכזב ולהעמיד פנים כאילו דורש הוא את טובתו של האדם.

'הנה היום' המשיך רבי פנחס את דבריו, 'היה לי משא ומתן אתו, כפי שיודעים אתם אוהב אני לקום בהשכמה לפני שחלל העולם מתמלא חלאה וזוהמא. גם היום התעוררתי לפני עלות השחר, ורציתי לפני אמירת תהלים כמנהגי, ללכת ולטבול במקוה, והנה היצר הרע כנגדי, ומתחיל להסיתני "איך תלך לטבול בצינה כזו, קור גדול בחוץ, שלג וקרח, המים במקוה קפואים ככפור, וטבילה בשעה כזו יש בה משום עבירה, כי היא כרוכה בסכנת נפשות".

אמרתי לו "אם הקור גדול כל כך, איך באת לכאן, הלא כל הלילה לא היית בבית, באת עכשיו מן החוץ, בוודאי מרגיש אתה קור וקפאון, שכב אתה במקומי במיטה החמה, ואני אלך ואטבול". כך התכוונתי להשתמש ממנו, הלכתי אל המקוה, שברתי את הקרח, וירדתי וטבילתי.

פונה אני לצדדים, והנה היצר הרע אף הוא עומד כנגדי בתוך המים, והוא מתחיל להלל ולשבח אותי, "צדיק גמור אתה, אין כמוך". עוד פעם העמיד פנים כידיד, כדי להכניס גאווה לתוך לבי.

ורבי פנחס סיים את שיחתו ואמר: 'שקן הוא אותו בעל דבר, צבוע שאין כמוהו. מסוגל הוא להתעטף בטלית שכולה תכלת, ללבוש אצטלא דרבנן, ולהעמיד פנים של יראת שמים, כדי להרבות מחלוקות בישראל. כך הוא דרכו של יצר הרע, צבוע הוא, ואין יהודי כשר רשאי להאמין לו בכחאו זה...'

וכך כותב הרה"ק **רבי שלום משאף זיע"א** בספרו **'דעת שלום'** (מאמר הנחש): הייתי במגדל קיבוץ החיות כאן בלונדון, והתבוננתי על ה'נחש', מ'שם גדול' מאוד ונפלאות ידובר בו. והמתבונן בו יראה באמת שהוא היצר הרע האמיתי, הוא שוכב ונח במנוחה שלמה כשה תמים, וצבעיו מעורו הם להפליא להפליא. וכן הוא היצר הרע למעלה ולמטה הוא כאוהב נאמן להאדם הבהמי, כן מתראה לו, וצבעיו רבים ורבים כי לכל אחד מאנשי העולם מתראה בגוון אחר ומתקשט ומתנאה בפני האדם הבער.

וכבר אמר הבעש"ט **הקדוש זללה"ה** על הגמרא (שבת עה). שוחט משום מאי מחייב, משום צובע. ופירושו **התוספות ז"ל** אשוחט דעלמא קאי. ואמר הוא ז"ל, כוונת התוספות על היצר הרע שהוא שוחט העולם, הוא חייב משום צובע, שהוא לוקח עבירה בידו וצבעה בגוונין נאים ומביאה אל האדם, ומי שאינו מבין רח"ל סובר שהוא מצוה רח"ל, כי בהסיתו אינו אומר עבירה היא, רק מסביר על כל ענין וענין שהוא מצוה, השם ישמרנו ממנו, ועל זה יהיה חייב לעתיד, כי לא נשלח לזה העולם לצביעות רק להסית לעבירה...

הוא הנחש הנח, המרוקם ביופי נהדר בצבעים שונים, ולכן הוא בצבעים וצורות וגוונין שונים.

ואת זה הנח יפיה תואר הרואים אותו מוסגר קשה שיבינו כי הוא הוא יהיה רשע וארמי כזה, אבל בשדה ששם מקומו רח"ל, מבינים האידן הוא השונא האמיתי להאדם, להורידו לבאר שחת בעקיצה קטנה מאוד רח"ל, בצביעות והסתה קטנה עשה כן, והוא הולך לו לדרכו הרע, ובכמות צרת המנושך ויסוריו יסורי מיתה רח"ל, חזקים מאוד מאוד, עד שמת רח"ל ביסורים קשים ומרים.

(מאוצרותיו ושיחותיו של הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

בין האדם לקונו. אולם אין אתה בן חורין ואי אתה רשאי לפטר עצמך מהרצון.

ומעשה באחד מחסידיו של הרה"ק **הבית אברהם' מסלונים זיע"א** שהיה עני מרוד, ובגודל השתוקקותו לנסוע אל רבו ולשהות בצל קדשו בימים הנוראים היה החסיד אוסף פרוטה לפרוטה לצורך מטרה זו במשך כל השנה כולה. באחת השנים, אף פרוטות מעטות אלו לא היו מצויות ביד החסיד, וכשהגיע חודש אלול ראה החסיד כי אין בידו מעות עבור הנסיעה לרבו. התחזק החסיד באמונתו ואמר לעצמו: אמנם אין בידי כסף עבור הנסיעה שהיתה נעשית ברכבת אך אין זה פוטר אותי מלהתכוון אל הנסיעה כהרגלי. מיד נגש החסיד והכין לעצמו את כל צרכי הנסיעה, ארוז את חבילותיו והלך אל תחנת הרכבת. יושב היה החסיד בתחנת הרכבת והנה לפתע הוא מבחין בשטר כסף גדול הזרוק למרגלותיו, סכום שיש בו כדי צורך התשלום עבור כל הנסיעה. הבין החסיד כי נעשה כאן נס עבורו ומשמים הזמינו בידו את דמי הנסיעה ותיכף עלה על הרכבת. היו חסידים מספרים את הסיפור ומפטירים אחריו: החידוש בסיפור זה אינו בנס שנעשה לאותו חסיד, שהרי הקב"ה הוא כל יכול, אלא החידוש הוא בהנהגתו של החסיד, שלא נתן לייאוש לאחוז בו אלא עשה כל מה שבכוחו, ומשמים סייעו בידו להשלים את מחשבתו הטובה.

צביעותו של היצר הרע

רבינו **ה'אור החיים' הקדוש זיע"א** כותב בפרשתנו על הפסוק **וְכִי יִהְיֶה אִישׁ שָׂנֵא לְרֵעֵהוּ וְאָרַב לוֹ וְקָם עָלָיו וְהָקְהוּ נַפְשׁ וָמָוֶת** (דברים יט א), שנרמז כאן על היצר הרע, **"ועליו העיד הכתוב כאן ואמר 'כי יהיה איש שונא, כי אין שונא אדם כיצרו הרע, והוא מקור השנאה. 'לרעהו' כי הוא מראה ריעות לכל, כי לטובתם מייצעים, והוא שונא לו ומבקש רעתו בדרך אהבה וריעות. 'וארב' שאורב לו להחטיאו, כי יש לו לדעת שעבירה ראשונה שעושה האדם אינו עושה אלא כשגגה, ובזה מוצא שער הצר ליכנס לנפש. גם מקדים להאדם, כאומרו (בראשית ד ז) 'לפתח חטאת רובץ' קודם בא המנגדו באדם. גם מסביר לו פנים על מעשה הרע, ויאמר לרע טוב, ואין לך אורב גדול מזה, ובזה מתגבר עליו.**

הרה"ק **רבי פנחס מקוריץ זיע"א** ידוע היה כשונא את השקר שנאה תהומית, רגיל היה לומר 'אוהב אני להשכים בבוקר ולהתפלל קודם שאירי של עולם מתמלא שקר ותרמית'.

פעם ישב רבי פנחס ביום חורפי אחד לאחר תפילת שחרית בבית מדרשו, ושמע קבוצת חסידים שהיו שחים ביניהם על דרכי נכליו של היצר הרע, איך שהוא משתמש בכל מיני ערמוניות כדי למשוך את האדם ברשתו ולהסיתו לדבר עבירה.

נענה רבי פנחס ואמר להם: 'שונא אני את היצר הרע לא מפני שהוא מסית ומדיח, אלא בעיקר מפני שהוא שקרן ומרמה את הבריות. מעולם לא שמעתי שיבוא היצר הרע לאדם מישראל ויאמר לו עשה עבירה פלונית. כשרוצה הוא להדיח את האדם מן הדרך הישרה, בא הוא כמתחסד לפניו, ואומר "עשה מצוה פלונית", או שאומר "הנה פלוני אינו שומר שבת כהלכה מצוה לרדפו עד חרמה", או "אלמוני אינו נזהר בדברים שבין אדם למקום מצוה לספר בגנותו ולדבר עליו לשון הרע ורכילות", וכדומה. כך הוא דרכו של היצר הרע,

מתיבתא אור החיים

ד"טורף זרוע אף קדקוד' (דברים לג כ), דבזכות מצות תפילין הקשורים בזרוע יטרפו קדקוד אויב, ולפי סמך זה אם שח בין תפלה של יד לתפלה של ראש הרי לא קיים מצות תפילין כתיקונה, ולפיכך חוזר מעורכי המלחמה, משום דבעון זה יהיה נענש שלא יצליח במלחמה. והביא שם מהמדרש בשיר השירים על הפסוק (ד ב) 'שעלו מן הרחצה ושכולה אין בהם', אלו שנים עשר אלף ששלח משה לצבא על מדין, שלא הקדים אחד מהן תפילין של ראש לתפילין של יד, שאלמלא הקדים אחד מהן תפילין של ראש לתפילין של יד לא היה משלח, ולא היו נכנסין ויוצאין משם בשלום. והוא מוסמך מהגמרא דבשח בין תפילין לתפילין ג"כ חוזר מעורכי המלחמה, הרי עינינו הרואות כחה של מצוה זו לענין מלחמה יותר משאר מצות.

אמנם בבית יוסף (או"ח סי' נד) הביא בשם הגהות מיימוניות (הלכות תפלה ונשיאות כפים פ"ז אות ע) שכתבו: וגרסין בירושלמי המספר בין ישתבח ליוצר עבירה היא בידו וחוזר עליה ממערכי המלחמה. ופסק כן להלכה בשו"ע (סי' ג), ובמשנ"ב שם (סק"ה) הביא: והא"ר (סק"ב) כתב בשם מטה משה שהקליפות מבטלים לעלות התפלה וע"י פסוקי דזמרה מכריזים אותם, וכששח חוזרין עליה בשביל העבירה הזאת אותם הגדודים שהם מעריכים מלחמה בינינו בעוה"ר, ע"כ ראוי שלא לספר.

בינייהו עבירה דרבנן. כמאן אולא הא דתנאי שח בין תפילה לתפילה [בין הנחת תפילין של יד לתפילין של ראש] עבירה היא בידו [אם לא חזר ובידך] וחוזר עליה מעורכי המלחמה, כמאן כרבי יוסי הגלילי.

ומה שכתב רבינו כי שיערו העון שיכנס בלבו הפחד מיוצרו שאפילו אין בידו אלא שדיבר בין ישתבח ליוצר. הוא על פי דברי הגמרא בסוטה (מד:): כמאן אולא הא דתנאי שח בין תפילה לתפילה עבירה היא בידו וחוזר עליה מעורכי המלחמה, כמאן כרבי יוסי הגלילי.

וביד המלך על הרמב"ם (הלכות תפילין ומוזהר וס"ת פ"ד ה"ו) ביאר הטעם שתפסה הגמרא העבירה דשח בין תפילה לתפילה, וכתב שמצינו ברא"ש סי' ט"ו בהלכות קטנות שהביא דרשא על קרא

כתב רבינו (דברים כ ח): 'מי האיש הירא וגו'. רבותינו ז"ל אמרו (סוטה מד). זה הירא מעבירות שבידו, פירוש על דרך אומרו (ישעיה לג יד) 'פחדו בציון חטאים', שכל מי שיש בידו עבירות לבו ירא וחרד מעצמו, ואפילו אינו יודע שיש בידו עבירות הפחד הנכנס בלבו במלחמה תודיעהו כי יש בידו עבירות, ורבותינו ז"ל (או"ח סי' נ"ד ס"ג בשם הירושלמי) שיערו העון שיכנס בלבו הפחד מיוצרו שאפילו אין בידו אלא שדיבר בין ישתבח ליוצר, והטעם כי הנכנס למלחמה צריך לעשות לו נס להנצל מחרב אויב וכל שבידו מבחינת הרע אינו ראוי לנס ומזלו יפחידו. ע"כ.

והנה דברי רבותינו הם במשנה בסוטה, וזה לשונם: 'ויספו השוטרים לדבר אל העם' וגו', רבי עקיבא אומר 'הירא ורך הלבב' כמשמעו, שאינו יכול לעמוד בקשרי המלחמה ולראות חרב שלופה. רבי יוסי הגלילי אומר 'הירא ורך הלבב', זהו המתיירא מן העבירות שבידו, לפיכך תלתה לו התורה את כל אלו שיחזור בגללן [לפיכך, ש'הירא' זהו הירא מעבירות, תלה התורה בנה ונטע ואירס לחזור בגללן, כדי שיתלה בכך החזרה ולא יתבייש לומר מעבירות שבידו הוא ירא וחוזר (רש"י)]. רבי יוסי אומר אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ממזרת ונתינה לישראל, בת ישראל לממזר ולנתי, הרי הוא 'הירא ורך הלבב'. ואיתא בגמרא (מד:): מאי איכא בין רבי יוסי לר"י הגלילי, איכא

גם אתם זכיתם לישועה בזכות רבנו האור החיים הקדוש?

כתבו לנו

למייל המערכת m028039999@gmail.com

או לפקס 02-5385689

או ב'נדרים פלוס' - באר ישראל

אור הישועות מכתבי הלומדים

כאשר סיימתי את כל ספר אור החיים על הסדר, ברוך ה' זכיתי למצוא את זיווגי, וסגרנו ווארט בראש חודש סיון

היו לי קשיים במציאת שידוך ובמשך שנים רבות לא מצאתי את זיווגי, הגעתי לגיל 36 וכמעט אמרתי נואש, החלטתי לנסות סגולה נפלאה ששמעתי בעבר שיש בלימוד תורת האור החיים הקדוש, וקיבלתי על עצמי ללמוד בספר אור החיים על הסדר מידי שבוע עד שאסיים את כל הספר.

כאשר סיימתי את כל ספר אור החיים על הסדר, ברוך ה' זכיתי למצוא את זיווגי, וסגרנו ווארט בראש חודש סיון. ולאחר האירוסין התברר שארוסתי ובני משפחתה גם פעלו למען הצדיק ותרמו להחזקת אברכים שילמדו בליל פורים את מגילת אסתר עם פירוש "ראשון לציון" לרבינו האור החיים הקדוש.

ברוך ה' לאחר החתונה זכינו להיפקד בבן זכר, ומאת ה' היתה זאת שהברית התקיימה בדיוק בט"ו תמוז שזהו יום ההילולא של רבינו האור החיים הקדוש. ראו זה פלא.

(גל' מקבץ סיפורי ניסים)

מחוברים לחיים
לשמיעת שיעורים ודרשות
חייגו: 03-617-1077

